

כשבבבלי כתוב "כי אתא פלוני מארץ ישראל וכו'" ובירושלמי הנוסח שונה - ע"פ רוב פוסקים כירושלמי.

(ט) כשיש מחלוקת בבלי וירושלמי בדעת רבי יוחנן (שהוא בפשטות מאריה דש"ס ירושלמי), לרוב הדעות פוסקים כבבלי (חיד"א, מכתב לחזקיהו, באר יעקב, מלא הרועים ועוד), אך הלחם משנה (עבודת כוכבים סוף פרק ג) הסתפק בזה (שדי חמד ח"ט כללי הפוסקים סי' ב אות ב עמוד 128).

שיטת הרמב"ם

שיטת הרמב"ם לפסוק כירושלמי במקומות רבים, ודנו המפרשים באלו מקומות:

(א) ראב"ד (קריאת שמע פ"ג ה"ו): הרמב"ם סומך על הירושלמי.

(ב) מהרי"ק (סי' ק): הרמב"ם רגיל לפסוק כירושלמי יותר מכל הפוסקים כשהבבלי מפרש שינויי דחיקי והירושלמי מפרש כפשטה (שדי חמד ח"ט כללי הפוסקים סי' ב אות א עמוד 127).

(ג) ש"ך (יר"ד סי' קמה ס"ק א): כשהבבלי מסופק ובירושלמי פשוט - הרמב"ם פוסק כירושלמי.

(ד) כשהירושלמי פוסק בפשטות והבבלי דוחה זאת - הרמב"ם פוסק כירושלמי (שדי חמד ח"ט כללי הפוסקים סי' ב אות א עמוד 127).

(ה) מראה הפנים (סנהדרין פ"ג ה"ה [טז:]: ד"ה אילו): במחלוקת אמוראים בתלמוד הירושלמי הרמב"ם פוסק כבתראי, שהיא נחשבת המסקנה.

האם לנסות להשוות בין התלמודים

כתבו הפוסקים שכאשר אפשר לפרש בבבלי שני פירושים, יש לפרשו כירושלמי (ש"ת רמ"ע, יד מלאכי ח"ב כללי שני התלמודים אות ת, שדי חמד ח"ט כללי הפוסקים סי' ב אות א עמוד 127), ועדיף אפילו לדחוק כדי שלא תהיה מחלוקת בין התלמודים (תוס', תוס' ישנים, ב"י, כסף משנה, מהרי"ו, רש"ל, יד מלאכי ח"ב כללי שני התלמודים אות י, שדי חמד ח"ט כללי הפוסקים סי' ב אות א עמוד 127), ובפרט כשהיא דעת אותו אמורא (יפה עיניים עירובין צז:).

והכרם יהושע ("כלל ויסוד בעניין מחלוקת רש"י ותוס" עמוד פו) חידש שנחלקו בזה הראשונים: רש"י סובר שיש לפרש את הבבלי כפשוטו גם אם פירוש זה יחלוק על הירושלמי, ותוס' סוברים שעדיף לדחוק בלשון הבבלי כדי להשוותו לדברי הירושלמי. וכמו שנחלקו במקומות רבים שתוס' דחקו בלשון הגמרא כדי להשוותה עם סוגיות אחרות, ורש"י העדיף לפרש כל סוגיא כפשטה גם אם היא תחלוק על סוגיות אחרות.

מאידך, דנו האם לדחוק בירושלמי כדי לפרשו כדעת הבבלי: רוב מפרשי הירושלמי האחרונים נכנסו בפרצות דחוקות כדי להתאים את הירושלמי לבבלי (פרקי מבוא לספרות התלמוד עמוד 597), ור' דוד הדרשן מקראקא (בפירושו המכונה "הפירוש הקצר" (הקדמה לירושלמי המהדורה הישראלית הוצאת פרדס)) אף הגיה את הירושלמי ע"פ נוסחת הבבלי (קובץ מרחבים ח"ג עמוד 227). לעומתם, הגר"א, שהרבה לעסוק בירושלמי, לא נמנע מלפרש שנחלקו התלמודים, כאשר נראה כך (פרקי מבוא לספרות התלמוד עמוד 530). כמו כן היפה עיניים